

Uloga knjižničara u poticanju čitanja u virtualnom okruženju

Kristina Čunović, viši knjižničar,
predsjednica Hrvatskog čitateljskog društva

Čitanje i pismenost

Nove generacije u osnovi su generacije "čitatelja elektronskih izdanja" u odnosu na starije generacije "čitatelja papirnatih izdanja". Mladi danas mnogo čitaju, ali čitaju sa računalnih ekrana ili mobilnih telefona. Ispitivanja informacijskog ponašanja tzv. *Google* generacije pokazuju da se **ne mijenja samo interes za čitanje nego i način čitanja**. Pripadnici mlade generacije informacije traže horizontalno - pregledavaju naslove i sadržaje, eventualno sažetak, čitaju površno, prelete mali broj stranica, prebace se na nešto drugo i vrlo rijetko se vraćaju na isto, brzo pregledavaju pa pretraživanje nekog određenog sadržaja traje kratko, skidaju sadržaje s mreže bez njihova proučavanja ili detaljnijeg vrednovanja. Novije istraživanje o čitanju i razvijanju čitateljskih interesa kod djece i mladih provode znanstvenici sa Sveučilišta u Zadru predvođeni prof. dr. sc. Srećkom Jelušićem, a rezultati istraživanja ukazuju da se u Hrvatskoj nedovoljno i nedovoljno dobro čita kako u spoznajnom tako u smislu odabranoga teksta. Autori istraživanja navode kako knjižnice uvelike doprinose razvoju kulture pismenosti jer djeluju kao mreža, one imaju dobro osmišljen rad s korisnicima te mogu utjecati na poboljšanje odnosa prema tradicionalnim i e-publikacijama.

U ovom izlaganju ističem tri važnije uloge knjižničara:

- 1. Poticati informacijsku pismenost**
- 2. Poticanje i posredovanje u aktivnom korištenju novih medija**
- 3. Predstavljanje programa i usluga knjižnice putem mrežnih stranica i društvenih mreža**

Čitanje je vještina koja je potrebna u svim medijima što mu osigurava svestremenost i unatoč tehnološkom dobu u kojem živimo, vještina i sposobnost čitanja ostaju potrebom svakog čovjeka, neovisno o medijima kojima se služi. Danas se obrazovne aktivnosti u knjižnicama sve više razvijaju prema informacijskoj pismenosti kako bi korisniku omogućili usvajanje vještina pristupa i korištenja izvora bez obzira na to gdje se oni nalaze. Razvoj informacijskih i komunikacijskih tehnologija otvorio je niz pitanja vezanih uz slobodan pristup informacijama. Internet kao izvor sadrži mnogo korisnih, ali i neželjenih i štetnih informacija. Mladim e-čitateljima neophodne su vještine informacijske pismenosti kako bi

znali kritički pristupiti sadržaju pronađenom na internetu. Knjižničari mogu organizirati radionice u kojima bi se mlade korisnike poučavalo informacijskoj pismenosti. Informacijski pismena osoba zna pronaći informacije iz dostupnih izvora, zna ih analizirati, vrednovati te koristiti. „Knjižnica za mlade“ u Karlovcu primjer je dobre prakse jer organizira radionice „Pretraživanje informacija na internetu“ u kojima diplomirani knjižničari djecu i mlade poučavaju i informacijskoj i informatičkoj pismenosti

Većina djece i mladih danas velik dio svojeg slobodnog vremena provodi na internetu pa knjige, književnost i knjižnice trebaju pronaći način da budu dio njihovog virtualnog svijeta. Stoga su, na temeljima višegodišnjeg rada klubova čitatelja za djecu knjižničarke narodnih knjižnica iz Bjelovara, Rijeke, Vinkovaca i Zadra, u prosincu 2011. godine pokrenuti dječji čitateljski blog *Tragači*, a nešto kasnije i čitateljski blog za tinejdžere *Knjiški frikovi* koje su u izlaganju detaljnije predstavljene.

Poželjno je da su knjižničari tamo gdje su njihovi korisnici, a oni su danas na mreži, posebice mladi ljudi na prijelazu iz djetinjstva u odraslu dob. Knjižničari putem mrežnih stranica mogu nuditi informacije o novoj građi, uvođenju ili promjeni usluga, programima u knjižnici. Informacije koje knjižničari pružaju na mrežnim stranicama mogu se nazvati i virtualnom informacijskom službom, a jedan od načina komunikacije mladih korisnika s knjižničarom je putem online informacijske usluge „Pitajte knjižničare“. Kao primjer dobre prakse izdajemo mrežnu stranicu Gradske knjižnice Rijeka čije uredništvo broji, uz glavnog urednika, još 7 članova te više od 80 autora tekstova na mrežnoj stranici i koja je detaljnije prikazana u izlaganju.

Knjižničarima su na usluzi i kao pomoć im služe „Smjernice za knjižnične usluge za mladež“ koje sadrže dodatak o webu 2.0 i društvenim medijima Nadalje, tu su radionice u Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara tzv. CSSU koji nudi usavršavanje i u korištenju novih medija. Sudjelovanje na stručnim skupovima također pridonosi usavršavanju knjižničara.

U zaključku izlaganja naglašeno je da su tehnologija i novi mediji pomagalo u poticanju čitanja, dok je stvaranje djelotvornih mreža koje uključuju djecu i tinejdžere povezano i sa suosjećanjem, razgovorima i raspravama te građenjem odnosa. Stvoriti toplo i sigurno virtualno okruženje zahtjeva ulaganje vremena, truda i iskrenosti baš kao što ga knjižničari grade i u stvarnim, nevirtualnim prostorima knjižnica.